

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A

Dumineca
25/13 oct.

Ese totu a opt'a di

Pretiu la pentru Austria
pe jul. - dec. . . . . 4 fl. —

Pentru Romania
pe jul. - dec. unu galbenu.

Nr.
36.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a lui Leopoldu Nr. 4.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu

IV.

1868.

CERSITORIULU.

Balada.

Lea unu drumu de tíera,
Din diori pana 'n séra,
Siede-unu cersítoriu,
Cere ajutoriu,
Câ-e neputinciosu
Flamendu si setosu, —
Caletori astépta
Se 'ntinda-a sa drépta.
Dar' nu vine nime
Fómea sê-i aline,
Si 'n amara sórte
Si-doresce móрте!

Multi avuti pe cale
Trecu cu inganfare
Elu de fóme mare
Cere de mancare,
Cere indurare, —
Unulu si-altulu trece
Cu anim'a rece
Si nu miluesce!
Pe celu ce cersiesce!

Si atunci graiá:
„Vai de sórtea mea!
Mi-a storsu din viétia
Tóta-a ei dulcétia,

Si 'n nefericire
Mi-dorescu perire“!

Cu amaru se plange
Anim'a-i se 'nfrange,
Vaita-se sdrobescce,
De totu amutiesce!

Unu seracu sosescce,
Si asié-i graiesce,
„Nu te tenguí,
Nu te necasi,
Vin' la mine 'n casa
Vin' la a mea mésa,
Sê ne 'mpartímu hran'a,
Sê ne 'mpartímu hain'a!“

„Ah! fia-ti pomana
De fapta umana,
Ceriulu sê-ti ajute
Sê ai díle multe,
Totu in sanetate
Norocu, bunetate!“

Betranulu oftá,
Si se redicá, —

Dar' de bucuria
Tremura 'n slabia,
Si de pe picioré
Cade, -- si-ací móre!

Seraculu uimitu
Petrunsu s'a 'ngrozitu,
Câ lui numai mórtea,
I-impacase sortea!

(Pest'a 1854.)

At. M. Marienescu.

DOMNITTA ROSAND'A.

O schitia dramatica in cinci acte.

(Urmare.)

ACTULU V.

O floraria intr'o monastire de maice de
langa Némitiu.

SCENA I.

Maic'a Olimpiad'a si maic'a Eulamp'i'a (stropindu
florile, asiediate in óle).

Olimpiad'a: Audî't'ai, soro ce se vorbesce?
O nóua hotîa! Eri nópte. . . Dar' nu uitá a
stropi flórea cea din fundu. . .

Eulamp'i'a: Ei bine! dîci câ eri nópte. . . ?

Olimpiad'a: Cale de unu ciasu de aice, la
Arménulu Cécaru, . . . Haiducii au spartu usiele,
au legatu pe argati, au apucatu pe betránulu
Cécaru in asternutu si l'au arsu pe carbuni pana
ce le-a datu toti banii; apoi l' au lasatu pe ju-
metate mortu si au peritu fara veste. . . Óme-
nii carmuirii au sositu, dar pré-tardîu.

Eulamp'i'a: Ca totu-d' a-un'a.

Olimpiad'a: De aru fi crestinu, cale-vale!
asi spúne domnitiei pentru ca sê lu-ajute si pe
dinsulu cu bani si cu vórbe bune, dupa cum a
mai ajutat pe atátia altii; dar e Arménu, soro;
e paganu, nu e crestinu, macaru câ altu-feliu
se pare a nu fi omu reu. . .

Eulamp'i'a: Bunetate de sufletu mai este si
domniti'a! Monastirea nóstra n'a pomenitu inca
o asié staritia! Numai unu singuru pecatu. . .

Olimpiad'a: (intrerumpéndu). I-placu flo-
rile mai multu decátu rugatiunea, si florari'a
mai multu decátu biseric'a. . .

Eulamp'i'a: Si-apoi mai are inca ce-va soro;
desce ganduri ciudate, dupa cea lume. Asié, de
pilda, dîce câ vré sê faca aice in monastire o
scóla pentru fete serace!

Olimpiad'a: Ce nerodîa:

Eulamp'i'a: Dupa ce ne stórce din puteri
postulu si veghiarea, apoi sê mai avemu o alta
bataia de capu cu copiii!

Olimpiad'a: Mai este ce-va, sor'o. Dîlele
trecute mi-a spusu, câ sfânt'a scriptura nu in-
vétia pe cine-va a fi bunu Românu. . .

Eulamp'i'a: Ce nelegiuire! . . . Dar est'a-e
unu eresu!

Olimpiad'a: Si nici atát'a nu-e inca totu!
Mie nu-mi place de locu legatur'a domnitiei cu
acea Safta; totu-d'a-un'a impreuna; totu-d'a-un'a
se sfatuescu. . . nu este lucru curatu!

Eulamp'i'a: Apoi ai uitatu inca ce-va, soro!
Domniti'a nu ride nici o data; nici o data nu
vedi zimbetulu pe buzele ei; trebue sê-i fi za-
candu pe cugetu' vre-unu mare pecatu!

Olimpiad'a: Mai sunt multe, multe! Dar
altu-feliu este buna chiaru ca unu angeru!

Unu glasu din afara (cantandu):

Trece-unu caru cu patru boi,
Dupa dinsulu unu ciocoiu.
— Buna cale, mei Române;
— Multiamimu, ciocoiu de câne!
— Mei Române, tu esti latu!
— Latra, ciocoiu guleratu,
Câ eu astadi n' am mancatu
Aleleu, puiu de ciocoiu!
De te-asi prinde la zavoiu,
Sê-ti dau maciuci sê te moiu,
De piele sê te despoiu!

Eulamp'i'a: (cu spaima), Nu audi, soro? Unu
canteu haiducescu!

Olimpiad'a: Nu te speria. Eu cunoscú gla-
sulu. Este ciobanulu Petre. Pe semne me cauta
pe mine ca sê-mi spuna ce-va.

Eulamp'i'a: Cam de multe ori vorbesci tu,
soro, cu ciobanulu Petre!

Olimpiad'a: (scotiendu capulu pe ferésta).
Vino, vino! 'n cóce, Petrica!

SCENA II.

Totu aceia si Petre.

Petre: (catra Olimpiad'a). Maicutio! Asi vré
sê-ti spunu ce-va la urechia;

Olimpiad'a: (departandu-se de Eulamp'i'a).
Ce? spune!

Petre: (incetu). Astadi o se ve calce hotii.

Olimpiad'a: (speriata). Aleu! Vai mie!

Petre: Nu te teme de nemic'a! Voiu fi si
eu cu dinsii! Dar taci din gura, nu spune ni-
merui. . .

Olimpiad'a: Inse domniti'a? Ce se va face-cu
domniti'a?

Petre: Habaru n' ai! nu i se va face nici
unu reu! . . . O vomu cununá: éta totulu!

Olimpiad'a: Dar spune-mi, spune-mi mai
desghiatu. . .

Petre: N' amu timpu. . . Me ducu. . .

(Ese)

SCENA III.

Olimpiad'a si Eulampi'a.

Eulampi'a: Ei bine! Ce ti-a spus, soró?

Olimpiad'a: Nemica. . . Mi-a spus cá mane ne va aduce urda próspata.

Eulampi'a: Si despre urda ti-a sioptitu atát'a la urechia?

Olimpiad'a: Lasa, soró! Haidemu! Vine domniti'a cu Saft'a. . . Sarmana domniti'a! . . . Sarmana! . . .

(Esu amendóue.)

SCENA IV.

Rosand'a si Saft'a.

Rosand'a: Scii tu, Safto, povestea despre Mariór'a?

Saft'a: Dîn'a pe care Dumnedieu a pedepsitu-o pentru cá uitase florile, ce i-au fostu in-credintate?

Rosand'a: Da, Safto. Ei bine, nu credi tu óre cá am fostu vrednica si eu de a primí o asemea pedépsa? sê-mi uitu eu florile mele! se nu me mai gandescu la ele atát'a timpu, ani in-tregi! Eu, pentru care alta data singur'a fericeire erá de a le desmierdá cu dragoste, de a me imbetá cu mirosulu loru, de a me desfetá privindu fetiele loru cele stralucite! . . . Si-apoi, pentru tóte aceste placeri dumnediesci, ele nu creeau multu de la mine: o picatura de apa si o radia de sóre!

Saft'a: Ai avutu alte griji, domniti'a.

Rosand'a: Alte griji? . . nu; am avutu alte iubiri! Acuma inse am venitu la pocaintia; m' am intorsu la víeti'a copilariei mele: iubeseu éra-si numai florile . . . decându mi-am perdutu copilasiulu — o Dumnedieule! — care a fostu si elu o floricea!

Saft'a: Nu-ti mai aduce a-minte, domniti'a.

Rosand'a: De n' aru fi florile, n' asi mai avé ce iubi pe fati'a pamentului; si iubirea pentru mine este víeti'a. Mi-trebue sê iubescu ce-va, Safto!

SCENA V.

Totu aceia si Eulampi'a.

Eulampi'a: Maica staritia! A sositu dela lasi unu capitane cu o scrisóre.

Rosand'a: Lasa-lu sê intre, maica.

(Eulampi'a ese.)

SCENA VI.

Totu aceia si Barbu.

Barbu: Sê traiesci, mari'a ta!

Rosand'a: Bine ai venitu, capitane! Ce veste dela orasiu?

Barbu: Apoi de, mari'a ta! Vesti multe si merunte! Gheorghitia voda totu inca mai domnesce, dar boerii au cam inceputu a-lu urí si pe dinsulu, dupa obicei, si cine scie cum se va sfersi. Se díce, cá pórt'a Imperatiei aru avé de gandu sê trimita domnu dela Tiarigradu éra si pe Vasile-voda, tatalu mariei tale. . . .

Saft'a: (cu bucuria). Ce bine aru fi!

Barbu: Va fi si asta, mai scii!

Rosand'a: Altu-feliu, ce se mai aude, capitane?

Barbu: Pace buna, mari'a ta. Dar' uitasem, cá nu pociu sta multu la vorba. Jupânulu spatariu m' a trimisu catra mari'a ta cu o scrisóre. Mi-poruncise sê sboru cu sborulu gandului, dar nu e vin'a mea, daca am fostu silitu a cam zaboróv pre drumu. Me prinsera hotii.

Saft'a: O, Dómné! De o bucata de vreme totu de hoti audi in tóte dílele.

Barbu: S'au cam raritu ómenii cinstiti, ce-e dreptu! Asié dara, me prinsera hotii, m' am luptatu si eu cum am pututu, dar au fostu multi, bata-i mam'a padurii m' au despoiatu, mi-au luatu calulu, mi-au luatu pung'a, mi-au luatu chiaru caciul'a, mi-ru fi luatu si hartiele, sê nu fi fostu puse bine (scóte o scrisóre din turéculu cisme), si a trebuitu sê mergu pe josu o dí in-treaga, pana ce am datu de unu satu; am cerutu unu calu de olacu din porunc'a domnéscá, si éta-me-su! (Dá Rosandei scrisóre).

Rosand'a: Du-te dara, capitane, de prandiesce si te mai odihnesce, pana sê-ti dau respunsulu.

Barbu: Multianimu mariei tale. Jupânulu spatariu nu mi-a spus sê asteptu respunsu. Trebue sê plecu in data cu o porunca la parcalabii dela Némtiu. Intr'o clipa voi fi acolo.

Saft'a: Dar ti-va fi fóme, capitane!

Barbu: Sê fie atáta grija pe tiér'a Moldovei! Am la mine in saeu unu cascavalu si o bucata de pâne; am in pléscá o mesura de vinu; unu prandiu de imperatu! . . Sarutu manele mariei tale. . . .

Rosand'a: Cale buna! (Barbu saruta man'a Rosandei, care-lu bine-cuventeza.)

Saft'a: Sê te padiesci de hoti, capitane!

Barbu: Numai ast'a-e cam cu anevoia in tiér'a nóstra!

(Ese.)

SCENA VII.

Rosand'a si Saft'a.

(Afara se audu clopote, tragendu la biserisa, si o cântare.)

Unu glasu din afara:

Omulu este frundia, ce o vijelia
Rumpe si o duce . . . unde? cine scie!

Corulu din afara:

Clopotulu ne chiama, maice si surori,
Sê uitamu a lumei viscole si nori!

Rosand'a: (privindu la scrisóre, fara a o deschide.) Mi-tremura man'a, Safto!

Unu glasu:

Omulu e scanteia: numai o suflare
Póte sê-lu prefaca în vepaia mare!

Corulu:

Clopotulu ne chiama, maice si surori,
Sê uitamu a lumei viscole si nori!

Rosand'a: Me turbura nu sciu ce . . . o presimtîre . . . o cobeia rea! . . .

Unu glasu:

Omulu este frundia, omulu e scanteia,
Dar multu mai gingasia o slab'a femeia!

Corulu:

Clopotulu ne chiama, maice si surori,
Sê uitamu a lumei viscole si nori!

Rosand'a: Fie ce va fi! . . . O Dómnne . . . o Dómnne, intaresce-me! (Deschide scrisórea si citesece.) Draga verisióra! Ti-scriu pe scurtu, câ-ci mai multe ti-voiu spune din gura. Crediu câ capitanulu Barbu nu va sosi la voi decâtu numai dóra cu o dí înainte de mine. Mi-e doru sê te vediu. Scriu totu de o data la parcalabii dela Némtiu ca sê ve dee unu ajutoru dela parcalabia. Am primitu sciri sigure, câ printiulu. . . (Scapandu scrisórea din mana) Safto! Safto! . . . audît'ai? . . . Printiulu este aice! . . . Nici chiaru acestu sfantu locasiu nu me va aperá elu óre de ispitele lumii? . . . Printiulu este aice! . . . e aice! . . . aice! . . . Eram sê-lu uitu, lu-uitasemu, credeamu câ me va uitá si elu pe mine! Dar' Safto! . . . dinsulu nu me uita! tu vedi câ elu totu me mai iubesc! . . . La-iubescu, Safto!

Saft'a: Dar' domnitia! ce va díce lumea?

Rosand'a: Lumea? . . . Lumea cea órba? . . . Lumea cea pismasia? . . . Me va osandí; si va rîde de mine: me va aretá cu degetulu; va têri numele meu printr' unu noroiu de ocará. . . . Dar ce sê faci animei, Safto?

Saft'a: Nu uitá, domnitia, câ esti maica!

Rosand'a: Maica? . . . Eu sum maica? . . . Eu singura m' am inmoremntatu in acésta haina négra! . . . Fie-care cuventu, fie-care suspinu, fie-care gemetu de iubire este o hula in gur'a mea! . . . Dar ce sê faci animei, Safto?

Saft'a: Printiulu este ucigasiulu lui Timusiu, domnitia. . . .

Rosand'a: Si Timusiu a fostu tat'a copilulu meu! Si copilulu meu, copilasiulu meu, me privece acuma din ceru, fluturandu cu aripiórele sale de angeru, gat'a a aruncá unu grozavu blastemu pe capulu nevrednicei sale mume! . . . Dar ce sê faci inimei, Safto!

Saft'a: Te-ai luptatu atâta, stapan'a mea! Ai biruitu iubirea in atâtea renduri! Mai luptate, mai biruesce inca o data!

Rosand'a: M' amu luptatu! Am biruitu! Nu, Safto! . . . Iubirea nu se biruesce! Dupa fie-care lovire, ea se face mai tare, crece, se înaltia, ér' nenorocitul ce a lovit'o siovaesce, pâna ce in sfersîtu uriasiulu zugruma pe piticu in bratiile sale! . . . M'am luptatu! Am biruitu! Dar dupa fie-care lupta, dupa fie-care biruintia, me simtiam mai slaba, mai sdrobita, ér' dragostea, calcata in picióre, se radicá mai mandra si mai amenintiatóre! . . . M' am luptatu! Am biruitu! Dar cum de nu intielegi tu, Safto, câ tocmai de aceea nu me mai pociu luptá astadi, nu mai pociu biruí!

Saft'a: Te vedeamu atâtu de linistita, scump'a mea domnitia. . . .

Rosand'a: Vulturulu se opresce in vesdulu si se pare a fi linistitu candu se pregatesce a navalí asupra jertfei, ce ochise in vale! Marea tace si se pare a fi linistita in apropiarea furtunei! Pamentulu amutiesce si se pare a fi linistitu in ajunulu de a-lu sguduí cutremurulu. . . . Si eu, Safto, am fostu atâtu de linistita!

(Finea va urmá.)

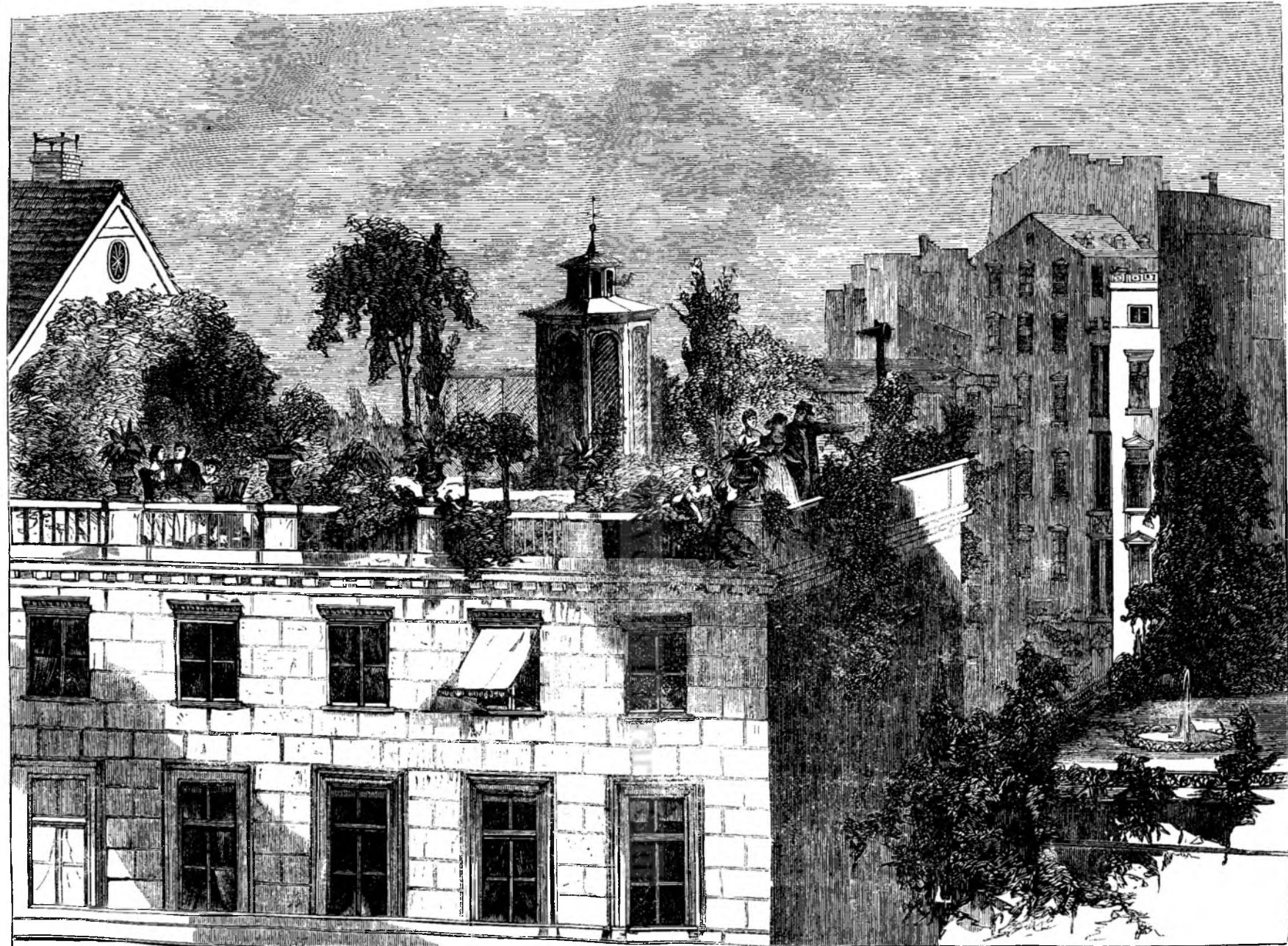
Nu-e mortu ci ar' voi se móra.

(Novela istorica.)

— Inse tu l'ai invetiatu cum trebue franta casc'a cu capu cu totu, — continua Colonfirescu cu unu surisu de bucuria — me voiu despartí ca sê te am pentru totu de-a un'a, cu mine vor' fi voinicii d'in *campu-lungu*,*) acesti ómeni sunt audaci. Si ne invinsi pe campulu de lupta, in fruntea loru voiu fi eu ca unulu, care m' am

*) Campulungenii de la Negru pan' la Domnii Greci (1390—1750) fura o familia de frati de acela-si nume de aceea-si datina. Ei vetiueau in sinulu muntiloru cu legile loru, cu *Alesii* loru cu proprietatile loru, cu drepturile si privilegiile loru. Nu cunosceau altu Domnu de câtu pe tat'a tierci (Printiulu) nece altu functiunariu de câtu pe tat'a orasiului (Judetiulu), jugulu tributulu erá unu jugu usioru pentru dinsii. Sangele loru de romanu crescinatu erá curatu ca argintulu: câ-ci si caracterulu romanului, si drepturile séu datinile lui lu-opriau a-si amestecá sangele cu Greculu, Bulgurulu etc.

D. C. Aricescu.

GRADINELE PENDINTI.

nascutu cu ei si crescutu sub libertatea loru; acolo vei fi si tu si pe toti, cari se vor' apropiá de baltagiulu meu, i-voiu nemicí pe cum m'ai invetiatu: cu casca si cu capu cu totu!!

— Si anim'a pentru mine — adause Silvi'a . .

Diu'a erá placuta; neci candu atâta vietia nu se aretá in jurulu acestoru muri puterici — tóte erau cu ei, tóte le siopteau iubiti-ve . . . iubiti-ve.

Iubiti-ve, câ atari dîle sunt rare in vietia; ce va sê ne spuna viitoriulu, ce va se aduca preste voi; câ-ci cartea vietiei este scrisa cu lacreme, abié ici cole afli unu episod de fericire dar' si acel'a e atâtu de scurtu.

Pentru ce Dómne ai lasatu, ca omulu fin-ti'a creata de tine sê guste fericire, si candu ar' dîce câ este fericitu, atunci sosese unu altu momentu in care te desgusti si de vietia — — iubiti-ve câ destinele nu sunt pentru voi, priviti la Cern'a, ea se duce si numai rentórece — — o! iubiti-ve!

III.

Dar' se lasamu pe interesantii, sê guste neconturbati fericirea si sê vedemu evenemintele, cari ocupau cugetele omeniloru si maltratau pe bét'a Timisiana.

La anlu 1552 turcii devastara si facura Timisian'a unu pasalicu turcescu si suferintiele poporului devenira intreite; abié intre munti puteai vedé, câ acestu pamentu e geafulu unei glóte asiaticce despoiata de simtiuri omenesci, care la marsiav'a politica a regimului dominante erá silitu a-si cautá asilu in fuga intre munti. Civilisatiunea care si asié nu fuse laudabila, prin barbarismulu Asiaticu se nemicí cu totulu; abié remase unele umbre câ pamentulu acest'a e proprietate romanésca.

Catastrof'a dela Mohaciu, si neintielegrea intre Sigismundu si Masimilianu fura o plaga pentru noi, si binevenite pentru curtea otomana; câ-ci basi-buziucii aveau fara de frica a profaná totu ce este santu, totu ce religiunea crescina ne spune câ este virtute.

Flagelulu lui Ddieu erá pe *Timisian'a*. Regele Ungariei erá destulu de debilu si ne pregatitu, ca sê ne lase vetrele profanate si sê fuga cu óstea lui nobila lasandu poporulu sê fie pedepsitu pentru pacatele regimului.

Sermana Timisiana, ai devenitu prada, si nu-i mila si nu-i gratîa in antea jafuitoriloru.

Si sciti câ turcii nu au indurare de sesulu frumosu, vai de voi fientie ale paradisului pamentescu!

Danu infuriatu lu-vediuramu parasindu

curtea lui Vulturu si sosí la Timisiór'a la pasi'a Solimanu faimosulu Mufti alu Padisiahului din Stambulu.

Dar' ce nenorocire pe Danu, pasi'a era cuprinsu cu Lipov'a, si numai dupa acést'a speditiune putù pretinde resbunare. Omulu nostru nu erá de a-lu cunosce si-rase capulu si avea castanu turcescu pe capatîn'a lui góla; câ-ci avea mare misiune a-si tradá patri'a si in favórea acestei misiuni amblá ca o naluca; acum erá in Stambulu si sarutá pragii si cu órele statea cu fati'a la pamentu, ca sê póta vorbí cu marele suzeranu; si apoi déca vreunui cunucu séu vre-unui siefu dîn splendidulu Seraiu-i picá mila de omulu martiru, lu-luá de céfa ca pe unu cane si-lu ducea sê sarute papucii ce-i sfinti a Sadisiachului, cari erau espusi in un'a anticamera spre sarutare.

De unu anu de dîle totu sarutá la papuci fara ca sê póta seversí ce-va in favórea lui, Sadisiahulu cunoscea bine pe acestu renegatu si nu aflá cu scopu a rumpe cu Mihaiu pentru acest'a giauru. — Inse o promisiune ce loví córd'a cea mai debila putù a-lu induplecá, de a-i da unu pergamentu, si de-atunci acestu omu ambla ca o féra veninósa spre a miscá causele in favórea lui.

Erá l'a Timisiór'a.

Vediut'ati unu sierpe cum se tereie pe pamentu, ai cugetá: câ acelu verme pamentescu e creatu spre umilintia, o! nu acel'a musca si omóra! Asié vedemu si pe Danu cu aspectulu umilitu a deschide usiele marelui Mufti din Timisiór'a. Nu vorbea, elu siopotea, se temea si de paretu câ voru audí: câ unde voiesce sierpele a se aruncá spre a otraví.

Solimanu ascultá cu curiositate, si pe fati'a lui se iví unu surisu de placere ce ne spune câ e fórté indestulitu cu promisiunile si descoperirile lui, i-dadù si acest'a unu firmanu scrisu cu litere arabicesci, si apoi omulu nostru sarutá pergamentulu si-si umilí capulu pana la pamentu aretandu prin acést'a supunerea sa fatia cu pórt'a otomana.

Cu unu tradatoriu si renegatu chiaru si aceia, pe cari-i servesce nu au curagiu a discutá multe cu ei, se folosescu de elu, si apoi lu-trimitu mai departe a-si profesá misiunea, chiaru asié vedemu câ facù si pasi'a cu omulu nostru; i-dadù firmanulu sê mergea la Sinanu, unde avea sê se intálnésca cu Michnea si apoi a luá parte in speditiunea contra Romaniei.

Peste putínu timpu unu romanu in vestimente turcesci parasí Timisiór'a destulu de superbu pentru cele desaversíte.

Marele Mufti remase singuru intre arabescurile, cari decorau salónele lui.

— Acest'a giauru turcitu, — dîcea in sine, — e buna arina in posesiuna nóstra, elu scie multe si are ochi a vedé totu ce e in favorea nostra; dîu'a despre care mi-a facutu descoperire este unu donu pentru marele Padisialu; atátu de mare câtu Danu se face meritatu pentru tronulu Romaniei. si eu voiu deveni éra in grátî'a sultanului. Mohamedu alu III-ca e tiranu, inse pentru una favorita se 'mblandiesce ca melulu, pentru perderile de la Lipov'a, sum disgratiatu, asceptu in tóta diu'a o ordine ca se fiu mazalitu . . . cu graba dara tóte in lucrare de ar' costá vietî'a sclaviloru mei, — pe acestia-i cumperu, dar' viéti'a unui pasia de Timisiór'a. . . .

Cu aceste-si chiama eunuculu carui'a-i vorbî ce-va la urechie, care facandu semne de expresiuni vie parasî salonulu impodobitu cu giafari.

 V. Grozescu.

SUVENIRI DE CALETORIA.

VI.

(La Giurgiu, — intimpinâri, — catielulu unei dame, — in orasiu, — pe drumu, — la Calugareni, — o poesía improvisata, — la culesulu viiloru, — sosire la Bucuresci.)

Mai toti caletorii desbarcara la Giurgiu. Pe vaporu remasera numai pucini Ne despartîramu de noii nostri cunoscuti si ne coboriramu. Capitanulu ne strinse man'a la toti si ne postî petrecere buna.

La esîre stateau doi granitieri romani inarmati; trecuramu intre dinsii si sosiramu la vama. Nimene n'a cerutu pasa-portu de la noi.

Acolo asteptau trasure multe, si câte-va diligintie. Mai nainte de tóte me 'ngrigî sê capetu locu in atare diligintia, si ocupandu-mi unulu me 'ntorsei la vama.

Érá interesantu a vedé scen'a petrecuta acolo. Mai multi caletori de la Bucuresci rentornandu-se din strainetate fura intimpinati aice de rudele lor. Bucurîa stralucea pe tóte fetiele. Sarutári, imbratîsiári vedeam in tóte partile. Apoi urmara mîi si mîi de intrebári relative la cei de acasa. Ce face tusc'a? E sanetosu coconulu Dumitrachi? Mai traiesce inca Mosiu Tansic? E la Bucuresci madame Stravino? Si altele de aceste.

Numai o dama cam inaintata in etate intrebà in limb'a francesa mai nainte de tóte:

— E sanetosu Nero?

Nero érá catielusiulu ei.

Mi-intorsei privirea in alta lature. Nu de-

parte de mine doi omeni seriosi, cari din Pest'a pan'aice vorbira pré pucinu, se disputara grozavu. Despre ce? Aveti trebuintia sê vi o spunu? Se intielege de sine, cà despre politica. In tier'a romanésca, déca se intelnescu doi barbati undeva, numai decátu incepu a face politica.

E bine, domnii mei, carii pe drumu nu vorbira nimica relativu la politica, abié calcara pe pamentulu Romaniei libere indata se si apucara la disputa.

Unulu dintre ei érá „rosiu“, — celalaltu „albu“; dar ideile si expresiunile loru semenau multu un'a cu alt'a. Ambii erau violenti si vorbiau cu focu nestemperatu. Nu voiu citá cuvintele loru. Me temu, câ acele aru avé unu efectu neplacutu a supra dvóstre, — precum mi-facura si mie o impresiune dorerósa.

Intr' aceste ni se descarcara bagagelesi se transportara la vama Vamesiulu inse, omu bunu, nu ne facú multu necasu.

— Domnule, ai ceva in cuferu? — ne intrebà elu si ne lasà a trece mai departe, asigurandu-lu, câ nu avemu nimica.

Peste câte-va minute plecaramu. Surugiulu in costumulu seu pitorescu se urcà pe calu, vizitífulu ocupà locu langa conductoru; ambii aredicara biciulu in aeru, si cei siese cai prinsi in diligintia sborau ca gandulu.

Abié trecura diece minute si sosiramu in orasiulu Giurgiu, si aci la cancelari'a diligintiei ne opriramu éراسi pentru a ne scóte bilete la locurile deja ocupate. Proprietariulu diligintiei e unu némtiu; nu ve mirati dara spunendu-ve, câ trecú mai multu de o óra pana ce la trei diligintie ni potú servi cu bilete. Sermanulu némtiu mai antâiu ne scrise in protocolu, ue intrebà cine suntemu, si numai dupa procedur'a ast'a — care durà mai unu potrariu de óra — poturamu capetá biletele dorite.

Intr' aceea aruncaí o privire a supra orasiului. Giurgiu, are cam vr'o diece mîi de locuitori; intre cari se afla si o multîme de bulgari, greci etc. Vorbindu despre frumseti'a orasiului, trebuie s'o spunemu din capulu locului, câ ceea ce se numesce curatiana, nu se pré gasesce in orasiulu Giurgiu. Dar nu e mirare. Acestu orasiu a gemutu unu tempu indelungatu sub jugulu turciloru, carii nu-su renumiti de curatiani'a loru. Cu tóte aceste Giurgiu e unu orasiu interesantu. Situatu la marginea Romaniei, chiar' langa Turci'a, fatia cu Rusciucu, — intrunesce in sine vietî'a sociala si comerciala, cultur'a si datinele ale acestoru dóue eleminte. Deosebitu me surprinse sgomotulu celu mare de pe strade. O multîme de baiati furnicá in tóte

partile, imbiandu marfele loru spre vendiare. Cei mai multi vindeau struguri cu nesce bóbe mari si lungi, cari aice ce numescu „razachie.“

In fine peste o óra plecaramu. Socii mei incepura a face politica. Dlu Carpu ne asigurà, câ peste cinci ani toti romanii voru fi de opiniunea dsale.

Sê ne ferésca Domnedieu!

Intr' aceea trasur'a nóstra inaintá necon-tenitu. Drumulu ne conducea prin o vale frumósa. Nicairi nu se vedea vr' unu dealu séu munte. In stang'a se facea drumulu de feru, care in primavér'a venitória se va deschide pana la Bueuresci.

Me uitam cu placere la aceste locuri. si anim'a-mi simtiea o bucuría nespusa caletorindu pe pamentulu Romaniei.

Erá dupa media-di pe la patru óre, candu sosiramu la unu satu.

— Acest'a e satulu Calugareni, — mi-spusera socii mei, si la audiulu acestoru cuvinte totu internulu meu fu miscatu de o simtîre domnedieiesca.

Satulu Calugareni e impartîtu in dóue. Diometatea zace fe unu dealu, ér cealalta parte se estinde la vale. In midiloculu satului curgu dóue riuri impreunate aice, adeca Nasleulu si Calnisteá, in a caroru unde cu ocasiunea renu-mitei batalii Sinan pasia a facutu o baia silita.

In satu e o ospetaría unde trasurele se oprescu si caletorii prandiescu. Eu inse preferfi a visitá acést'a vale, unde siese-spre-diece mfi de romani sub conducerea lui Mihaiu Eroulu batura dóue-sute de mfi de turci.

Ochii-mi se desfetau pe unu plaiu de voluptate anim'a-mi palpitá de o simtîre necunoscuta pan' acuma in anim'a mea, cugetele mele sborau deparie in o lume feerica, si piciorlele mi-tremurau calcandu pe acestu pamentu sacru.

In drépt'a langa drumu unu monumentu de piétra, o cruce inzestrata cu inscriptiuni numeróse, vestesce nepotiloru glori'a stramosiloru eluptata in acestu locu.

Cu pietate santa me apropiái de acestu locu si scotiendu-mi carticie'a improvisai urmatóriele strofe:

Column'a falei nóstre, aren'a luptei grele,
O vale majestósa, ca mandrulu paradisu;
Pamentu santîtu cu sange de bravii gintei mele,
Pasiescu cu pietate pe sinulu teu deschisu!
Ér anim'a mea juna se 'ncanta de placere,
Câ-ci ochii-mi vedu in fine, ce-atât'a totu visai;

Ér mintea mea se 'naltia si de la Domnulu cere:
O, Dómne-a Totu potinte, mai dâ-ni unu Mihaiu!

Acést'a-e valea-aceea pe care-odinióra
Stramosii aretara in lume tuturoru,
Câ-su harnici si romanii sê 'nvinga séu sê móra,
Candu inimiculu vine s' atace tíer'a loru;
Acést'a-e valea 'n care Mihaiu cu-a sa ostire
Facù sê se 'ngrozésca Sultanulu in seraiu;
Aice se crease a nóstra nemorire,
O, Dómne-a Totu potinte mai dâ-ni unu Mihaiu!

Frumósa fuse, Dómne, acea dí gloriósa,
Si anim'a-mi se 'naltia candu cugetu ér la ca;
Acea fu diu'a 'n care natiunea mea se scóse
Din lantiulu servitutii ce multu o umiliá.
Frumósa fuse, Dómne, acea dí 'ncantatória,
Candu o revocu in minte mi-pare câ-su in raiu;
Si 'ntrebu: mai fi-va inca o dí ca asta óre? . . .
O, Dómne-a Totu potinte mai dâ-ni unu Mihaiu!

Ér anim'a-mi respunde cu dulce 'ncredintiare:
Mai fi-va, fi-va inca o diua ca si-aceea,
Si Roman'a nóstra va cresce, va fi mare
Si fi-va admirata de toti natiunea mea.
Vení-va inca diu'a, candu fratii de unu sange
Realisá-voru visulu celu mandru ca unu maiu;
Poporulu e si-acuma totu bravu, ce póte frange . . .
O, Dómne-a Totu potinte mai dâ-ni unu Mihaiu!

Mori Mihaiu Eroulu, cu dinsulu dimpreuna
Se stinse aspirarea, perí unu visu sublimu.
Dar ce dísei acuma? Ide'a cea strabuna,
Ide'a gloriósa si astadi o nutrimu.
Si trebue odata sê cadia crud'a stanca,
Ce 'mpedeca sosirea doritului nostu raiu;
Unu duce bravu si ageru ni mai lipsesce inca,
O, Dómne-a Totu potinte mai dâ-ni unu Mihaiu!

Finindu acést'a improvisatiune rupsei câte-va flori de langa monumentu si punendu-le in carticie'a mea, me rentorsei la ospetoría.

Peste o diumetate de óra continuaramu caletorí'a nóstra totu pe siesu. Sate nu pré ve-diuramu, abié trecuramu prin unulu.

Sér'a pe la optu óre ajunseramu la nesce víi, de unde resunau hore vesele, câ-cierá chiar pe tempulu culesului, — ma unele fete si ne-veste mai petulante venira pana la trasur'a nóstra si ne intimpinara cu cantece.

Peste unu patrariu de óra sosiramu la Bueuresci.

Iosifu Vulcauu.

Conversare cu cetitoriele.

— București 6/18 octombrie 1868. —

(Să luăm o dulcétia, — unde se pot vedea damele frumoase în București, — o seară în teatru, — piese naționale, — la sioséua, — o manevra militară, — espusetiunea de orticultură, — la Domnitoriu.)

- Sunteți setoșe, damele mele.
- Da.
- E bine să luăm dară o dulcétia.
- Pré bine. Merci.
- Birjariule. Colo naintea cofetariei opresce !
- Éta câ sosiramu.

Dar am uitatu a vi spune, stimabile cetitorie, câ unde se petrece acést'a convorbire. Sê-mi reparezu dară gresiél'a, spunendu-vi, câ suntemu la sioséua, frumós'a promenada a Bucureștiloru. Ceea ce e padurea de la Boulogne pentru Parisiani, e sioséu'a de cațra Banés'a pentru Bucureșteni.

Langa sioséua de ambele parti se estinde o gradina frumoșă, ce ni ofere multe locuri umbróse; în midilocu e o mare fantana saritorie, si cațra margini mai sunt inca dóue fantani de aceste.

E bine, inse nu facu acuma descriere de caletoria, ca sê vi descriu asié specialu promenad'a Bucureștiloru. Ajunge a spune, câ dupa miédia-di de la patru pana la cinci óre clas'a cea mai innalta de nice ese cu trasur'a între arborii cei umbrosi ai sioșelei. Cei ce vreu sê véda damele frumoșe din București, n'au decátu a veni dupa miédia-di la sioséua, séu sér'a la oper'a italiana.

Dvóstre ve mirati, câ de ce chiaru la oper'a italiana si de ce nu la teatrulu naționalu ?

Pentru câ oper'a italiana e mai frecventata, decátu teatrulu naționalu. Asié e datin'a aice. Ce sê faci ? Nu poti pretinde, ca pré cultele nóstre boerese, cari pronuntia atátu de frumosu cuvintele frantiozesci, sê mai asculte si piesele romanesci totu cu aceea-si placere.

Dominec'a trecuta inse facú exceptiune si în privinti'a acést'a. Teatrulu érá chiar atátu de plinu, ca în diu'a precedentă la oper'a italiana.

Pentru ce.

Érá deschiderea stagiunii teatrale pe viitoriu anu teatralu, si cu ocașiunea acést'a se tienú si inaugurarea portretului lui Campinianu, carele a fostu unulu dintre primii fundatori ai teatrului.

Cortin'a se redica. Totu personalulu teatralu érá pe scena si intoná imnulu naționalu. Dupa finitululu imnului se redicá cortin'a de din dreptu si ni se infatísiá unu tablou fórté splendidu. În midilocu statea portretulu marelui Campinianu, încinsu de cunune si girlande de flori; giuru impregiuru musele i se inchinau cu reverintia si admiratiune; publiculu inundá cu buchete tóta scen'a, — artistii le culesera si le pusera în giurulu portretului.

Incetandu aplausele, dn'a Matild'a Pascali pasí în midilocu si dechiamá între aplause od'a, ce o vomu publicá în fruntea numerului viitoriu.

Dupa acést'a dn'a Valeri, artista subreta, cantá imnulu lui Campinianu, cuvintele de dlu Flechtenmacher.

Sub decursulu dechiamárii si a cantárii, de pe galaría ne inunadara cu mii si mii de esemplarie din oda si imnu.

Publiculu întregu primí cu entusiasmu acést'a festivitate si érá pré multiamitu, vedindu acést'a apoteósa frumoșă.

Dupa apoteósa se jocá o comedia francesa, intitulata „Mostenitorii,” si tradusa de dlu Stancescu. O piesa bine cugetata, dar reu esecutata, si scrisa fara spiritulu multu. Trebuie inse sê recunóscemu, si sê amintim cu multa placere, câ dlu Stancescu a tradusu într'o limba eleganta acést'a piesa.

Joi se tienú a dóu'a reprezentare, cu care ocașiune se jocara piesele „Doi sfiosi” si „Strengariulu din Parisu.” În cea d' antáia esclara dnii Balanescu si Gestianu, — éra în a dóu'a ni stórsce admiratiunea dlu Pascali.

Adi domineca va fi a trei'a reprezentare, se va jocá comedi'a „Amorulu,” si acést'a piesa straina.

Precum vedeti, aice piesele straine se preferéza multu. Sperámu inse, câ în venitoriu si piesele nóstre originale voru ocupá locul lor în repertoriulu teatrulu naționalu.

Cu placere ve anuntiu, câ potemu sê sperámu rezultatu imbucuratoriulu în privinti'a acést'a. Teatrulu naționalu acuma stá sub directiunea unui comitetu de cinci instituitu de guvern; membrii comitetului sunt dd. Cogalniceanu, Eliade, Hajdeu, Bolintianu si Stancescu. Acestu comitetu alege piesele cari se represinta, — dinsulu angagiéza artistii si artistele. Astfelu apoi se evita ori ce intriga de culise.

A de una-di scrisesem cu intristare, câ celebrulu nostru artistu dlu Millo nu e inca angagiatu, — acuma inse ve impartesiescu cu placere, câ comitetulu a satisfacutu si acést'a dorintia justa a publicului, si astfelu trup'a romana în stragiunea acést'a teatrala érási va fi completa.

Inca o scire interesanta! Comitétulu a promisú ntr' unu afísiu, câ va anuntia premií pentru cele mai bune piese originale. Dorimú inse, ca anuntulu sê se tramita la tóte organele nóstre de publicitate, precum dincóce asié si dincolo de Carpati, ca asié toti literatii nostri sê póta concurge cu produsele talentului lor.

Dar am remasu pré multu la teatru. Stimatele mele dame din trasura póte câ s'au si uritu. Scusati-me!

Birjariulu se oprí inaintea unei cofetarii. Dar nu ne coboriramú din trasura. Cofetariulu ni servi acolo dulcetiurile. Staturamu cam unu patrariu de óra acolo. În restempulu acel'a trecú o multíme de trasure pe langa noi.

Mai în tóte siedeau dame, imbracate elegantu, dupa cea mai nóua moda francesa. Mi-parea, câ sum la Parisu în padurea de la Boulogne.

Dar éta, câ de odata unu sgomotu de trimbitie me desceptá din admirarea mea. Me uitai într' acolo. Vineu unu batalionu de ostasi, apoi alu doile, alu treile si asié mai departe, mai antáiu pedestriumea, apoi cavaleri'a si în fine artileri'a cu tunurile.

Si candu sosira la finea sioșelei, se pusera în ordine; apoi nu peste multu sosi generalulu Adrianu si se incepú manevr'a.

Me uitam cu placere la acestu exercitiu, si în bucuri'a mea mi-ar fi placutu sê stringu man'a fia-carui ostasiu.

Intr' aceea manevr'a se fini si noi dimpreuna cu publiculu ne rentórseramú cațra casa la prandiu.

Dupa prandiu facuramu o preambulare în gradin'a Cismegiu, si visitaramú espusetiunea de orticultură a districtului Ilvofu. Unde veduramu multe obiecte pré frumoșe si interesante. Érá séra tardia, candu ne rentornaramú.

Si acuma asiu incheiá aceste síre, de cumva n' asiu fi convinsu, câ dvóstre mai asceptati ceva, câ mai doriti inca sê ve scriú ceva si despre persón'a alésa de provedintia sã pe ocupá tronulu romanilor.

Cu placere satisfacú acést'a dorintia a dvóstre. Sê ve spunu dara, câ alalta eri avui fericirea de a fi primitu in audintia de catra Mari'a sa. Voiu descrie cu alta ocaziune conversarea mea cu alesulu romanilor, precum si impresiunile mele din acele mominte. Acuma ve spunu numai atât'a, câ m'a suprinsu multu usoritatea si perfectiunea cu care Mari'a Sa vorbesce limb'a noastră sonóra.

Celu-ce in asié scurtu tempu a potutu sê invetie atâtu de bine limb'a noastră, de siguru trebue sê pastreze in sinulu seu multa iubire pentru noi.

Sê-i urámu dara toti din anima : Sê traiéseca Mari'a Sa Carolu I Domnitoriulu Romanilor !

Josifu Vulcanu

Câte-va cuvintre pentru educatiunea casnica.

I Educatiunea de mama.

Educatiunea proprialminte e o influintia intru adinsu, zelosa si corespondictoria scopului, carea o eserecãia parintii, inveriatorii, precumu si coi adulti mai vertosu a supr'a copiiloru, cu scopu, ca realitatile si insusirile sufletesci ale aceloru-a in armonia si intru unu modu naturalu si graduatu asia se le desvoltecie si cultivedie, ca cultivarea si perfectiunarea mai de parte a aceloru-a-si realitati si insusiri sê se póta concrede neconoditiunatu acelu-a-si individu respectivu. E o datorintia, ce nu se póte negá, pentru parinti, ca sê dee filoru loru o educatiune pe câtu se pote mai buna, si la acést'a fiii in etatea loru cea frageda, pan' ce voru se ajunga la destula maturitate intielesuala, au toema asié de nedisputaveru dreptu, casi d. e la acea, ca sê fia nutriti din partea parintiloru sei. Inse educatiunea nu e numai o simpla datorintia, ci totu de-odata si un'a dintre celea mai curate placeri pentru parinti. Cã-ci óre ce indestulire pote sê fia mai mare, decâtu acea, ce o sentímu in anim'a nostra atunci, candu vedemu, cumca unulu din fii nostri priu manier'a sa de a lucrá, séu prin sucesulu seu cascigatu cu multa greutate in lume, ne respaltesce diligintia si ustenele'a, care o-am primitu insi-ne in inlesnirea desvolteciei lui celei trupesci si in cultivarea insusiriloru loru lui celoru sufletesci si ale animei? Ce remuneratiune mai sublima ne-ar' puté da vietia, decâtu acea conscientia curata, cumca prin zelulu nostru celu conscientiosu in educatiune, ne-amu crescutu fiii de omni bravi si respectaveri, si prin acést'a amu asecuratu unu capitalu proventusu pentru patria si natiune? O educatiune diligenta, buna si conscientiosa de trupu si de sufletu, de anima si spiritulu e zostrea cea mai pretiosá, carea o putemu da fiiloru nostri.

La educariunea filoru se recere, ca ambii parinti se coluere la olalta din tóte puterile, si in genere in partea mameleor cadé responsabilitatea si remuneratiunea cea mai mare Mam'a e mai vertosu acea persona, a carei datorintia e, a se ocupá de desvolteciea realitatiloru primitive ale copilului, dela a carei ingri-gire depinde sanatatea fisica a copilului, ca atare, care in o asia strensa legatura stá cu viet'a lui, incatu numai de dins'a se tiene a semená si cultivá cele din-

táiu sementie morale si natiunale in anim'a cea frageda si susceptivera a copilului seu. Pote fi óre o scena mai placuta, mai surprindictoria, mai frumoasa pentru unu omu, care e capace de a cugetá si sentí seriosu, de câtu acea, candu vede, cumu siede o mama intre copilasii sei, invetiendu si aperandu, admoniendu si reflectandu, si se ocupa din tóta anim'a sa si din tóte puterile sufletulu seu de dinsii? Óre existe o chiamare mai sublima pentru o mama, de câtu toema acést'a, si o placere mai inalta, decâtu numai conscientia curata, câ si-a implinitu fidelu datorintia pe acestu terenu maiestosu? Ce a facutu séu intrelasatu mam'a, acea o comprobedia mai multu séu mai pucinu totu déun'a venitoriulu intregu alu unui omu. Mai despre toti omenii cei mari, cari si au cascigatu nume nemuritoriu in istoria omenimei, seimu, cumca mamele loru a fostu mai vertosu acelea, cari escitara si cultivara de tempuriu talentulu acelu préeminentu pentru un'a séu alt'a cariera, séu celu pucinu ele desceptara in dinsii acea staruintia si constantia, far' de care nu este sucesu in vietia; — pana candu éra-si din contra depravarea morala, séu brutalitatea si crudimea celoru mai criminali insi in celea mai multe casuri se póte reduce la demoralisarea séu nesocotita iubire orba si desmerdare, prin care au pecatuitu mamele loru inaintea filora sei.

Influintia mamei nu se póte observá chiaru totu déun'a in intreg'a vietia a unui omu, si mai alesu in desvolteciea spirituala si morala. Mame stupide, neghiobe si neculte potu avé fii inticlepti, dar' arare ori virtuosu si cu caracteru; arare ori de acei-a, alu caroru anima ar' posedé ce va insusiri escelente. Din contra damele de spiritulu si pré culte, caroru le deroga a-si implini oficiile de mama si de femeia in educarea filoru sei, au a dese ori de asi luá pedéps'a triumfulu seu, care si-l'a fostu propusu pote pe altu terenu prin acea, câ ele in fiii loru cei degenerati au semenatu sementia rea in venitoriu, si au comisú o crima in contr'a genului umanu.

Din partea mamei nu se recere numai acea, ca se supravighedie pentru bunastarea trupescá, sustienerea sanitatei si desvolteciea puteriloru corporale, ci ca mai vertosu sê se nesuesca a cultivá si nutri puterea perceptiva si anim'a copilului; a-lu invetiá jucandu-se; a-i chiarificá diferentia binelui si a reului nu numai prin invetiatura, ci si prin esemple; a-i imprime in anima ura facia cu totu felulu de mintiuni; a-i tipari in anima principiile religiunei si totu foliulu de virtuti prin medilóce simple, si a nume, prin esemple si prin reflectarea, ca totu déun'a sê si aiba in aintea ochiloru faptele sale; a-i infrange ambitiunea si egoismulu — si a-i demolí afeptele, câ-ci altu cumu acestea cu tempu se voru peface in pasiuni. Cea mai mare fericire, care i-póte a cordá provedintia unui insu, e acea: ca sê-lu puna in disciplin'a unei mame fidele, inticlepte si femei brave, câ-ci influintia cea nepretiuata a acesti-a se incepe la baiatul fugatoriu, si necei candu nu incota. Omulu celu bine-educatu si cultu si in etatea cea mai adanca inca si va aduce a minte cu atât'a vivacitate de mam'a-sa cea plina de iubire, si de invetiaturile ei, incátu cu cea mai mare conscientiositate se va retiené dela totu cugetulu, cuventulu si tóta fapta; de care trebuia sê rosiéseca in aintea mamei sale.

Educatiunea de mama e bas'a intregului decursu alu unei vietii omenesci. De suferé scaderé copilulu in celea trupesci si sufletesci, in celea morale si intielesuale, nesmintitu se voru cunósce fruptele acelea, cari

le va produce ca barbatu. Demnitatea si santieni'a chiamarei unei femei, ca mama, in educatiune, este de a se apretiu după meritulu seu, si pentru acea in educatiunea secului frumosu trebuie a se nesui intr' acolo, ca fetitiile se cuprinda intregulu intielesu alu acestei parti, ca a chiamarei loru din venitoriu. Candu va ajunge educatiunea fetitioru la acelu gradu de inaltime, ca in fetitiile nostre sê capete natiunea mame culte, brave si cu unu caracteru solidu, care sê se dovedesca in tote giurstarile vietiei, si candu barbatii nu se voru casatori numai din punctulu de vedere alu averei, frumsetiei si alu altoru insusiri esterne, — atunci — atunci natiunea romana va fi si mai multu chiamata, spre a-si duce cu gloria in deplinire misiunea sa istorica.

V. Muresianu.
teologu absolutu.

(Finca va urmá)

Gradinele pendinti.

(cu ilustratiune pe pagin'a 428).

Prin orasiile mai mari europene, unde fabricelle cele multe, gasulu si numerocele canale strica aerulu cu totulu, se vorbesece tare multu despre curatirea aerului. La espusetiunea din urma din Parisu, a fostu prezentate mai multe planuri despre sadirea gradineloru pe trepte, terase si pe acoperisiele caseloru. Dintre tote planurile esaminate s'a adevéritu a fi mai practic alu lui Babitz despre gradinele pendinti. In Berolinu au fostu deja astfelu de gradine inca si inainte de espusetiunea parisiána.

Casele destinate pentru astfelu de gradine suntu a se acoperi cu cementu, prin carele nu strabate neci foculu nici ap'a. Aceste acoperisiele sunt late si numai abid costisie, si cu multu mai eftine, decâtu acoperisiele de tîgle, sêu metalu. Cã-ci de esemplu deca acoperitul unu stanjinu patratu de tîgle costedia 15 cr. atunci acoperitul cu cementu se pôte calculá numai la 12 cruceri.

Barbatii de specialitate spunu, câ astfelu de acoperisic nu crepa neci chiaru prin óre-carea sguduire mai mare a edificiului, si cari érn'a contienu caldura mai mare, éra vór'a suntu mai recoroze decâtu alte acoperisic; prin urmarea aceste acoperisic se intrebuintiedia cu multa dobinda la siuri, ghiaciare, si la celariile (pivnitiele) de biere si de vinu etc.

Practicabilitatea astoru felu de acoperisic se observa cu deosebire: la edificarea gradineloru pendinti, cari suntu a se asiedia pe dinsele. Se intielege de sine, câ numai astfelu de arbori, si plante suntu a se sadi aici pe aceste acoperisic, cari nu-si arunca radecinele loru prea adancu in pamentu; in Berolinu se potu observá deja in gradinele pendinti, trandafiri cu trunchiu inaltu, vitie de viia si alte plante de felu alu acest'a. Arbori mai crengosi se potu sadi numai in acele gradine, cari suntu asiediate in vecinatatea unoru edificie mai mari, fiindu astfelu dinsii scutiti in contra ventulu.

In genere esto consultu, ca astfelu de gradine, sê se sadesca in apropierea altoru edificie mai inalte, de unde sê poti strabate la ele cu usiuretate, si sê nu fia de lipsa a face si trepte anumite pentru dinsele.

Astfelu locuitorii orasieloru potu capotá aeru curatu in fie-care minutu, fara ca sê fia siliti sê alerge in departare de mai multe óre, pentru a gustá unu picu de aeru curatu.

CE E NOU?

△ (*Doue comisiuni ale dietei Ungariei.*) Comisiunea cea mare — de 40 membri — esmisa in caus'a natiunale, si-a finitu deja agondele sale; a primitu unu proieptu de lege, carele asigurédia cu multu mai putinu dreptu pentru natiunile nemagiare din Ungari'a, decâtu câtu au avutu ele si au eserceatu in tempii absolutismului, pe care ungurii-lu numescu „sistemulu intunerecului si alu suferintioru natiunali.“ Nici noi nu potemu laudá sistemulu absolutisticu trecutulu nece decâtu, inse atât'a potemu afirmá fara picu de reserva, câ mai bucurosu primimu ori candu unu absolutismu precum a fostu alu lui Bach-Schmerling, decâtu sê fimu apesati si ignorati prin o constitutiune ca acést'a a magiariloru. — Alta comisiune a dietei esmise in caus'a uniunei Ardealului aseminea si-a gatatu proieptulu. In acestu proieptu, precum suntemu informati se cuprindu si urmatóriele, adeca: guvernulu Transilvaniei si tribunalulu supremu, ce se afla in Fest'a se voru desfiintia cu totulu, administratiunea tieiei va fi incredintata unu comisariu regescu; cu unu cuventu tóte legile si dispusetiunile, ce pana acum'a suntu in vigóre, se voru delaturá, afara de legea electorala, carea va remané si de ici incolo totu cea feudalistica din evulu mediu, basata pe privilegiile unoru caste, carea eschide pe cea mai mare parte a poporului de a face parte din esercerea dreptulu de alegere.

△ (*Quid est „Hungari'a.“*) Dlu dr. Kautz profesorulu dreptulu publicu ungurescu la universitatea pestana definieza Ungari'a astu-felu: „Ungari'a — in intielesu strinsu — cuprinde in sine totu teritoriulu dintre Dunarea, Tis'a, Drav'a si Sav'a, — apoi Croati'a si Ardealulu, care inse nu mai este iertatu a se numi „tiera“ (!) (pentrucá acuma este numai o parte, unu districtu alu Ungariei — Királyhágomali rész!); — in intielesu largu afara de teritoriile atinse mai cuprinde urmatoriile „provincie“: Galiti'a (si pote si Poloni'a) Serbi'a, Bulgari'a, Munteni'a si Moldovi'a (adeca Romani'a libera), cari sunt scose cu nedreptulu de sub suveranitatea regelui respectivo a coronei Ungariei; dar' regele la incoronare jura, câ le va reneasá sêu celu putienu se va incercá a le reneasá coronei unguresci!“ — Adeca Ungari'a se estinde: „Adriától a Feketo tengerig“ (de la M. adriatica pana la M. negra)! — Apoi voi, fiii lui Quirinu, sê nu mai cutezati a spune lunei, câ pamentulu cumperatu, aপরatu si sustienutu cu sangé romenescu, se estinde pana la Tisa, pentrucá comiteti crima in contr'a conceptulu celui chimericu alu imperiului celui mare magiaru, care afara de Marea-négra si Marea-adriatica nu mai vré a cunosce alte margini!! — Unu „benevolu auditor.“

△ (*Congresulu romanu din Sibiu nu recunosce esistinti'a Banatului.*) La desbaterea statutulu organicu alu besericeei gr. or. dep. congresualu Radulescu — onore lui! — pledá cu arguminte ponderose pentru nomenclatur'a: „beseric'a ortodosa din Ungari'a, Transilvani'a si Banatu“, in contr'a poieptulu comisiunei respectivo, care pretindea, ca beseric'a sê se numesca numai „din Ungari'a si Transilvani'a.“ Dar' ce sê vedi! o ciora nu scote ochii la cecalalta si asié „inaltulu“ congresu, impreuna cu „scampii“ sêi pastori decise „gratiosu“ prin majoritate absoluta, câ Banatulu nu mai esiste, prin urmare nici nu pote fi vorba de dinsulu. A uitatu ore congresulu in intieptiunea sa chiaru si istori'a cea mai recinte a Banatului de la anulu 1860

incoce? Si nu si-adeuce a minte acestu corpu romanescu de comedi'a insultatoria, ce a jucat-o guvernulu de atunci cu poporul Banatului? va sê dica cu romanii din Banatu, emanandu o resolutiune imperatesca, prin care se lasa in voi'a poporului a decide despre sortea tieriei sale, si dupa ce minoritatea multu pecumpenatoria se dechiarà alternativu sêu pentru autonomi'a Banatului sêu pentru incorporarea cu Transilvani'a, atunci totu acelu guvernulu prin alta resolutiune era-si imperatesca decretà fusiunarea Banatului in Ungari'a pre bas'a drepturilor istorice (?), batandu-si jocu de vointi'a universala a poporului, care e suprem'a lege a statului si dandu de golu chiaru maiestatea. Ore nu scie congressulu, câ poporulu Banatului batjocuritu si insultatu in modulu celu mai obraznicu a protestatu solemnulu in fati'a lumii in contr'a acestei procedure ne mai pomenite intr'unu statu civilisatu, si numai de sila s'a supusu fortiei brutale si nemorale? Sêu dora si unu congressu romanu veneza dupa glori'a, de a fi contribuitu cele cu potintia, spre a sterge d'in inim'a romaniloru banatiani sentiulu de moralitate si dreptate in vietu'a publica a statului! In adevèru n'avemu de a ne mirà de proieptulu lui Horváth — Kerkápolyi, si era-si n'avemu a ne mirà, câ gubernulu magiaru asta-di nu-si mai incapa in pele de ingamfare fatia cu aceste blande oi romanesci, pe cari le pote tunde si mulge dupa placu, si dreptu are si „Pesti Napló“ câ asié ce-va — numai cu romanii se pote intemplá. Perirea ta din tine Israile!

(Fed.)

△ (*Socota publica*) despre banii incursi la balulu nationalu tienutu in Bicsadu (tiéra Oasiului) la 20 sept. a. c. — Alesandru Erdösiu a contribuitu : 10 fl; Elia Stetiú : 10 fl; Andreiu Demianu : 5 fl; Daniilu Napoieanu : 15 fl; Justinus Szamics : 5 fl; Iosifu Popu de Lemény : 10 fl; Basiliu Chisiu : 6 fl; Dimitriu Buteanu : 5 fl; Michailu Demeteru : 5 fl; Joanu Darabantu : 5 fl; Jacobu Popu : 5 fl; Georgiu Anderco : 10 fl; Petru Dobossy : 5 fl; Stefanu Berinde : 5 fl; N. Dobossy : 4 fl; N. Branu : 1 fl; Emericu Nagy : 10 fl; Joanu Popu baitianu : 2 fl; Joanu Alexi : 2 fl; Ludovicu Tamássy : 5 fl; Ludovicu Klein : 2 fl; Joanu Szerbák : 4 fl; Ludovicu Láneczky : 2 fl; Michailu Pap : 2 fl; Iosifu Hegyesy : 2 fl; Sigismundu Catoeu : 2 fl; Domn'a Covaciu : 3 fl; Georgiu Manu : 3 fl; Joanu Popu : 3 fl; Georgiu Csorbay : 1 fl; Florianu Cocianu : 1 fl; Joanu Ardeleanu : 2 fl. Sum'a 152 fl. Spesele balului au costatu 89 fl., 15 cr., prin urmare venitul curatu este 62 fl., 85 cr.

Comitetulu balului.

Din strainetate.

△ (*Guvernulu spaniolu*) prin unu manifestu de la 20 opt. aréta causele alungarei dinastiei bourbaniane de pe tronulu Spaniei, pre carea o acusa sustienendu suveranitatea poporului. Manifestulu prochiamu libertatea religiunei, doresce, sê aiba bunaintielegere cu poterile europene, esprimendu-si in fine sperarea, câ guvernele civilisate nu voru denegá Spaniei a dovedi amicétia facia cu dins'a. Unu decretu alu ministrului de justitia aseminea datatu la 20 opt. disolve tôte claus-

trele, ordurile de calugari si calugaritie, infiintiate de la 1837 încóce si dechiaru bunurile lor de avere a statului; era numerulu claustrorulu, cari au existatu inainte de 1837 se scaritiédia la diumetate.

△ (*Faptele cele salutarie ale reg. Isabela*) indeplinite de la juliu an. 1866 pana in jul. an. 1867: 1) In 2 jul. 1866 nimici tôte garantiile constitutiunii; 2) in 31 jul. dispune prin Gonzales Bravo impedecarea intr'uniloru si pedepsesce cu cea mai crudela asprime pe cei ce cuteza a se intruni; 3) in 23 sept. prin tribunalulu militariu judeca la morte 33 individi, ér pe 54 pentru a fi internati; 4) in 29—30 prin Narvaez arestà pe mai multi membri ai camerei (intre acesti-a si pe Rios Rasas si Salavarrias) pentru adresa indreptata reginei in contr'a ministriloru, pe presiedintele senatului Ser-rano inca l'a prinsu si l'a deportatu dinpreuna cu ceialti pre insulele canarice; 5) in 30 dec. disolve cortesulu; 6) in 15 jan. prin comandantele supr. Cheste procede intr'unu modu draconicu in contra presei si a tuturor serieriloru politice, amenentiandu cu morte pe cei ce voru face politica contraria guvernului; 7) dupa rescol'a din Cataloni'a, decapità la 50 individi — etc. Inse tôte au culme si cununa; toti si tôte si-afla respalat'a, astu-felu si-a aflatu-o si Isabel'a, si o voru aflá toti tiranii.

Găcitura de siacu.

De Fr. Longinn.

Du-	d'in	to-	Nu	man-	ce-	de	blan-
ven-	fra	pa	-a	me	de,	dr'a	steu'a
diori,	pescu	de	se	nori.	de	ne	doru
ge-	turi	de	doru	ca,	ducu	de	ce-
Nu	Nu	ri-	Nu	pa-	sa'n	'mi	di-
sus-	d'a	'mi	Nici	doru	Nu	o	cun-
de	doru.	ri	nen-	n'a-	bescu.	de	Ci
flo-	pi-	lu-	Unu	ca;	de,	as-	iu-

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gaciturei de siacu din numerulu 33. o mai primiramu de la dómnele : Elis'a Polisiu, nascuta Codreanu, An'a Muresianu, nascuta Minescu, de la domnisiórele : Anastasi'a Leonovicu, Laur'a Jonescu si de la domnulu : Nicolae B. Maciucu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin Alesandru Kocsi. Piat'a de pesci Nr. 9.